

4. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Sivistystoimen vastuualue

Vuoden 2022 huomiot	Tilanne
<p>On viitteitä kunnassa sekä laajemminkin Suomessa, että oppilaiden käytös on muuttunut huonompaan suuntaan. Tämä vaikuttaa niin oppilaiden oppimisympäristön laatuun ja turvallisuuteen kuin opettajienkin työhyvinvointiin ja sitä kautta opetuksen laatuun. Kuinka sivistystoimi aikoo vastata tähän haasteeseen?</p>	<p>Sivistyslautakunta on tietoinen valtakunnallisesta tilanteesta liittyen lasten ja nuorten käyttäytymisen lisääntyviin haasteisiin. Sivistystoimi on reagoinut asiaan panostamalla henkilöstön koulutukseen (TCM) ja työnohjaukseen (Avosylin), aloittamalla yhteistyön ITLAN (Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö, yhteisövaikuttavuusnäkökulma) kanssa, lisäämällä erityisopetuksen resurssia lukuvuodesta 2023-2024 alkaen, huomioimalla luokka- ja yksilökohtaiset ohjaustarpeet, resursoimalla koulunuorisotyöntekijän palkkaamiseen kuluvalle lukuvuodelle, sitoutumalla Ankkuri-hankkeen alueelliseen yhteistyöhön (OKM:n erityisavustus toimenpiteisiin nuorten jengiytymisen ja rikollisuuden ehkäisemiseksi) ja jätetty hankehakemus AVille VAINU -vaikuttavaa nuorisotyötä -hankkeesta. Näiden toimien lisäksi käyttöön otetaan uusi malli poissaoloihin puuttumiseksi ja oppilashuollon palvelukokonaisuutta kehitetään.</p>
<p>Kuntalaisilta on tullut viestiä, että varhaiskasvatuksen ryhmäjakoja ja lasten sijainteja on muutettu usein. Tämä on aiheuttanut lapsille kaveripiirin ja turvallisen aikuisen (varhaiskasvatuksen henkilökunta) vaihtumista liian usein, samalle lapselle jopa useita kertoja. Tämä on aiheuttanut lapselle oireiluja kotona ja henkilökunnan turhautumista tilanteeseen. Kuinka asia korjataan?</p>	<p>Kysymyksen asettelu on laaja ja jokseenkin yleistävä ja asiaa on vaikea ratkaista ilman tarvittavia ja yksityiskohtaisempia lisätietoja, kuten kuinka monesta kuntalaisesta eli lapsesta on kysymys ja minkälainen hoitopolku on kyseessä? Lisäksi olisi selvitettävä, mitä asian hyväksi on tehty, mitkä asiat ovat ratkaisuun vaikuttaneet (esim. tilaresurssit), mikä tilanne on tällä hetkellä? Kaustisen varhaiskasvatusta suunnitellaan ja arvioidaan jatkuvan kehittämisen periaatteella ja jokaista huolenaihetta kuunnellaan sekä etsitään lapsen edun mukaista ratkaisua, yhdessä henkilökunnan kanssa.</p> <p>Varhaiskasvatusta ohjaavat monet lait ja asiakirjat, joista tärkeimmät ovat varhaiskasvatustilasto ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma mukaan lukien.</p> <p>Varhaiskasvatuksen järjestäjän eli kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Varhaiskasvatusympäristön on oltava kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen lapsen ikä, kehitys ja muut edellytykset huomioon ottaen. Myös toimitilojen ja toimintavälineiden on oltava terveellisiä, turvallisia ja asianmukaisia, ja niissä on huomioitava esteettömyys.</p> <p>Onnistuaksemme varhaiskasvatuksen järjestämisessä, tarvitsemme siis aivan ensimmäiseksi riittävästi hoitopaikkoja ja terveellisiä ja turvallisia toimitiloja. Uuden</p>

päiväkodin valmistumisesta alkaen (2015) on Kaustisella kuitenkin tuskailtu hoitopaikkojen riittävyyden kanssa. Joka vuosi loka-marraskuussa olemme miettineet, kuinka järjestämme hoidon tarpeet jonossa oleville lapsille, kun kaikki hoitopaikat on täytetty vuoden loppuun mennessä ja jonossa on vielä 10-20 lasta (tilanteet vaihtelee). Innovatiivisia ratkaisuja on järjestetty väistötiloihin mm. Markkulan ja Haitekin kiinteistöihin sekä Pajalan päiväkodin yleisiin tiloihin.

Varhaiskasvatuksen henkilökunnan ammattitaidolla varmistetaan, että jokaisella lapsella on hyvä päivä joka päivä. Silloinkin, ja erityisesti silloin, kun henkilökunta vaihtuu, tulee sijaisia tai uusia lapsia ryhmään. Joka tapauksessa varhaiskasvatuksen järjestämisen lähtökohtana on aina lapsen turvallisuus ja hyvinvointi, kaverisuhteet ja tuen tarpeiden huomioiminen. **Ainoastaan eri toimijoiden avoimella ja vastavuoroisella keskustelulla voidaan taata varhaiskasvatuslain mukainen lapsen etu.** Viime toimintakauden aikana olemme perehtyneet erityisesti inklusion periaatteisiin varhaiskasvatuksessa, jonka pohjalta pyrimme tunnistamaan ja poistamaan mahdolliset esteet lasten tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen kohtaamisen tieltä. **Varhaiskasvatuksen rikkaus on erilaisissa lapsissa ja perheissä, joilla kaikilla on yhtäläinen mahdollisuus omannäköiseen oppimiseen ja kasvuun.** Koko varhaiskasvatuksen henkilökunnan ammattitaitoa kehitetään edelleen niin, että henkilökunta voisi turhautumisen sijaan suunnata omaa toimintaa ja kehittää oppimisympäristöä jokaisen lapsen parhaaksi.

Lapsen huoltajat päättävät siitä, milloin he hakevat lapselle varhaiskasvatuspaikkaa. Samalla he ilmoittavat mm. hoidontarpeen, mahdolliset erityisruokavaliot, tuen tarpeet ja toiveet hoitopaikasta tai toimintamuodosta. **Koska huoltajat/vanhemmat ovat oman lapsensa parhaat asiantuntijat, kuuntelemme heidän toiveitaan hyvin tarkasti. Sitten toisaalta on otettava huomioon reunaehdot hoitopaikkatilanteesta** ja mietittävä paras mahdollinen sijoitus lapselle niillä resursseilla mitä on.

Otetaan käytännön esimerkki:

Tällä hetkellä (9.8.) hoitopaikkajonossa on 5 lasta, joista kahdelle toivotaan hoitopaikkaa perhepäivähoitoon ja kolmelle päiväkotiin. Näistä viidestä lapsesta kolme on alle 3-vuotiasta ja 2 yli 3-vuotiasta. Vapaita paikkoja tällä hetkellä on perhepäivähoidossa 0 (myös esiopetusyksiköt ovat täynnä) ja Pajalan päiväkodissa 10 (yli 3-vuotiaiden ryhmät) +1 (alle 3-vuotiaiden ryhmät). Koska perhepäivähoidossa ei ole vapaita paikkoja, joudumme jo alkuvaiheessa toteamaan, että emme

	<p>pysty toteuttamaan kahden perheen toiveita perhepäivähoitosijoituksesta. Sijoitamme siis kaikki viisi lasta Pajalan päiväkodille. Pajalan päiväkodin vapaat hoitopaikat sijaitsevat siten, että 1 vapaa paikka löytyy alle 3-vuotiaiden lasten ryhmästä ja 10 vapaata paikkaa yli 3-vuotiaiden lapsiryhmästä. Näin ollen käytämme varmasti sen yhden alle 3-vuotiaiden ryhmässä olevan vapaan paikan yhdelle näistä uusista alle 3-vuotiaista ja 2 paikkaa löytyy yli 3-vuotiaiden ryhmästä jo 3 vuotta täyttäneille. Tässä vaiheessa meille jää 8 vapaata paikkaa käytettäväksi. Nyt on sitten tehtävä huolellista valintaa sen suhteen, että sijoitetaanko kaksi jäljellä olevaa alle 2-vuotiasta lasta yli 3-vuotiaiden ryhmään vai siirretäänkö jo olemassa olevista alle 3-vuotiaiden ryhmistä seuraavat tämän vuoden puolella 3 vuotta täyttävät isojen ryhmään ja sijoitetaanko nämä uudet pienet heidän paikalleen. Jos teemme jälkimmäisen vaihtoehdon mukaan, vapaita paikkoja jäisi käytettäväksi vielä tulevalle talvelle 6 paikkaa, mikäli siirrettävät lapset ovat jo 3 vuotta täyttäneet. Jos puolestaan sijoitamme kaksi alle 3-vuotiasta isojen ryhmään, vapaita hoitopaikkoja jää jäljelle enää 4, koska alle 3-vuotiaiden kerroin on 2.</p> <p>Lisäksi perhepäivähoidossa olevien lasten varahoidon järjestely vaatii oman huomionsa. Kun vapaita hoitopaikkoja jää näin alkusyksystä enää 4 paikkaa koko varhaiskasvatukselle, tilanne tulee loppuvuotta kohden kiristymään entisestään. Puhumattakaan ensi keväästä. Lisäksi on otettava huomioon, että vähintään puolet perhepäivähoidon lapsista on alle 3-vuotiaita.</p> <p>Edellä kuvailtu on vain puhdas matemaattinen esimerkki siitä, kuinka hoitopaikat riittävät tai eivät riitä. Lasten sijoitus varhaiskasvatukseen on kuitenkin aivan muuta ja paljon enemmän. Tämä kuitenkin ehkä jo osoittaa sen, että jos hoitopaikkoja olisi riittävästi tarjolla, voisimme tarjota perheille aitoa valinnan mahdollisuutta.</p>
<p>Pöytäkirja 26.04.2022 §24 - §28 Kokouksessa on hyväksytty irtisanoutumiset 2 luokanopettajan, erityisopettajan, 2 varhaiskasvatusopettajan ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajan viroista. Määrä on varsin suuri ja saattaa olla oire jostain sivistyspuolella olevasta ongelmasta. Kuinka asiaan paneudutaan?</p>	<p>Irtisanoutumisista neljä on sellaisia, jossa henkilöt ovat olleet jo vuoden virka- tai työvapaalla ennen irtisanoutumista. Vapaan aikana he ovat työskennelleet muun työnantajan palveluksessa. Yhden varhaiskasvatuksen opettajan ja lastenhoitajien osalta irtisanoutumisen perustelusta ei ole tietoa.</p> <p>Sivistystoimessa on panostettu työhyvinvointiin, turvallisiin työtiloihin ja -välineisiin, koulutukseen, työilmapiirin kohentamiseen, johtamisen rakenteisiin ja toimintatapoihin, työnohjausta on lisätty ja muita tukitoimet on toteutettu yksiköiden sisällä. Lisäksi tiedotuksen oikea-aikaisuuteen ja laajuuteen on kiinnitetty huomiota.</p>

<p>Pöytäkirja 08.06.2022 §45 Aluehallintoviraston selvityspyyntöön vastaaminen. Päätös: Lautakunta kävi läpi annettavan selvityksen ja lähettää sen selvityksensä aluehallintovirastolle. Vastausta ei ollut kokouksen liitteenä. Onko salainen?</p>	<p>Aluehallintovirastolle lähetetty selvitys on salainen ja se on arkistoitu sivistystoimen lähetettyihin kirjeisiin.</p>
<p>Edellisten vuosien huomiot</p>	<p>Tilanne</p>
<p>Edelleen on palkattu henkilökuntaa, vaikka omalla hallinnonalalla on ollut lomautettuja. Tarkastuslautakunnan mielestä tämä on nyt saatettava lainmukaiselle tasolle. Lautakunta on huomauttanut tästä jo useiden vuosien ajan. Olisiko lomautetut voitu kutsua töihin, silloin kun sijaisia tarvitaan ja vuosilomat sijoittaa koko lomaudelle 1.5.–30.9. siten, että sijaisten määrä jää mahdollisimman pieneksi?</p>	<p>Asiaa seurataan. Hallintojohtaja Hanna Salmisen vastauksista lyhennetty: Asia juontaa juurensa koulutukseen ja johtamiseen, joihin tullaan panostamaan. Johtamiskulttuurin muutosta itseohjautuvuuteen ja työsuoritusta tukevaan suuntaan kehitetään. Ammatilliseen täydennyskoulutukseen panostetaan.</p> <p>Sivistystoimessa on ollut kesällä 2022 lomautettuna koulunkäyntiohjaajia, syy: oma pyyntö. Kesän 2023 aikana toimintamallia muutettiin, lomautuksia ei toteutettu ja ohjaajat ohjattiin muihin työtehtäviin kunnan sisällä</p>
<p>Sivistystoimi on tehnyt vuonna 2020 kyselyn palveluistaan asteikolla 1–5. Kyselyn tulokset sijoittuvat reilusta kahdesta kolmeen. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että kysely on tehty. Tuloksien perusteella hallintokunnan pitäisi kuitenkin miettiä, miten parantaa toimintaa ja tehdä uusi seurantakysely samoista aiheista 1,5–2 vuoden kuluttua.</p>	<p>Asiaa seurataan.</p>